

AJALUGU

1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu;
- 2) tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu;
- 3) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 4) leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet;
- 5) kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;
- 6) mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsid;
- 7) tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.

2. Õppeaine kirjeldus

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjust.

Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilis-temaatiline. Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega ning jätkub muinas- ja vanaaja, keskaja, uusaja ning lähiajaloo õppimisega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse. Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooa. Käsitluse põhimõtte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloost, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos.

Ajalooõpetusel on kronoloogiline, poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede dimensioon. Põhikoolis tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua sild mineviku ja nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva, nt kriisikollete olemust ning paljusid Eesti ajaloo probleeme. Ajaloo mõistmisele aitavad kaasa ekskursioonid, õppekäigud, ajaloo- ja ilukirjandus, teater ja kino, meedia, internet, erinevad inimesed ning paigad. Seda kogemust koolis õpituga ühendades kujuneb õpilasel arusaam ajaloost. Õpilaste maailmapilti rikastab ainetevaheline integratsioon ning lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest.

Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse erinevaid oskusi:

- 1) ajas orienteerumise oskus, oskus analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
- 3) küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
- 6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

Oskuste kujundamine ajalooõpetuses on pidev protsess ning seda tehakse erinevate õppeteemade ja õppemeetodite kaudu. Oskuste taset kirjeldatakse kooliastme lõpul õpitulemustena.

Ajaloo mõistmise seisukohalt on tähtis kujundada võimet asetada end kellegi teise olukorda, vaadelda maailma kellegi teise seisukohast lähtudes. Ajalootundides peab õpilastele tutvustama erinevaid ajalookäsitlusi neist ühtki peale surumata. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ja ajalooürija seisukohast, tuleb kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja -nähtuste käsitlemist eri allikates.

Õppetegevuses on oluline rakendada mitmekesist metoodikat, mis võimaldab õpilastel aktiivselt osaleda õppetegevuses, arendada oma õpioskusi, teha järeldusi, kujundada ja väljendada oma arvamust ajaloosündmuste või -nähtuste kohta. Ajalooprobleemide analüüsimise kaudu rikastub väärtussüsteem, kujuneb rahvuslik ja kultuuriline identiteet, sallivus ja pooldav suhtumine demokraatlikesse väärtustesse, areneb õpilase ajalooline mõtlemine ning rikastub ajalooteadvus.

3. Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
2. Kool võimaldab kasutada õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul.
3. Kool võimaldab kasutada ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid: ajalooatlased, kontuur- ja seinakaardid, allikakogumikud, käsiraamatud, elulooraamatud ja teabekirjandus, digitaliseeritud andmebaasid ja arhiivid, illustratiivne pildimaterjal (fotod, karikatuurid), IKT-põhised õppematerjalid.

3. Hindamine

II kooliaste

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid peaksid olema mitmekesised, sisaldama suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, allikmaterjali ja piltidega, loovtööd ning jutustuse kirjutamist. Ajaloollikatega töötades analüüsitakse lisaks allika sisule allika usaldusväärsust info edasikandmisel. Üksikfaktide tundmisele tuleb eelistada olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Lühijutu ning kirjelduse puhul hinnatakse ülesehituse loogikat ja terviklikkust, mõistete ning märksõnade sobivust konteksti, stiili ja õigekirja. Kuna 5. klassis ei taotleta süstemaatiliste teadmiste ega oskuste kujundamist, peab sama põhimõtet järgima ka hinnates. Kontrolltöödega ei kontrollita enam kui üht õpitut teemat korraga.

III kooliaste

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid peaksid olema mitmekesised, sisaldama suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi

ja uurimistöö koostamist, loovtööd ning arutluse kirjutamist. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle hindamist ja võrdlemist, katkendi põhjal vastamist, kommenteerimist ning usaldusväärse üle otsustamist. Üksikfaktide tundmisele tuleb eelistada olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Arutluse puhul hinnatakse vastavust teemale, ajastu ja teemakohaste faktide tundmist, analüüsi, võrdlemise ja seoste loomise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu. Kolmandas kooliastmes sobivad kontrolliks ja hindamiseks nii avatud kui ka etteantud vastusega ülesanded.

Ajalugu 6. klass, 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi

Kohustuslik teema / maht	Õpitulemused (kohustuslike teemade kohta) Õpipädevused (õpioskused)	Metoodilised soovitud soovitused (jaotus kolmeks õppemeetodite rühmaks: frontaalne töö-F; koosõppimine-K; iseõppimine – I)	Soovitused lõimingu osas (jaotus kolmeks: üldpädevused (ka valdkonnapädevus) – ÜV; läbivad teemad – L; teised ained – T, kusjuures sulgudes tuuakse teema)	Soovitused hindamise osas (hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ja väärtusi)
Sissejuhatus 2 tundi				
<p><i>1. Maa, inimene, aeg, ajaarvamine</i> <i>1 tund</i></p> <p><i>2. Ajalugu ja ajalooallikad, allikmaterjalide tõlgendamine</i> <i>1 tund</i></p>	<p>1. Mõistab, kuidas toimib ajaarvamine.</p> <p>2. Teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest.</p> <p>3. Töötab lihtsamate allikatega, kasutab ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas.</p>	<p>Vestlus, töö ajajoonega, sajandite määramine, töö visuaalsete materjalidega; töö eri liiki allikatega: esemed, objektid, pildid, tekstid; õppekäik Valga Muuseumisse</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Matemaatika: Rooma ja araabia numbrid, positiivsed ja negatiivsed arvud</p> <p>2. Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt</p> <p>Pädevused</p> <p>1. Analüüsib enda teadmisi ja oskusi.</p> <p>2. Organiseerib õpikeskkonda ja hangib õppimiseks vajaminevat teavet (sh. digipädevus)</p> <p>3. Väljendab end selgelt ja asjakohaselt.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Teabekeskond</p> <p>2. Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>	<p>Daatumi märkimine sajandiga, kasutades nii araabia kui ka Rooma numbrit; sajandite arvutamine</p> <p>Infootsingu hindamine, suulise ja kirjaliku eneseväljenduse hindamine.</p> <p>Praktilised ülesanded.</p> <p>Enesehinnang: saavutatud õpitulemuste kohta</p>
Muinasaeg 8.tundi				

<p><i>Muinasaja arengujärgud ja nende üldiseloostus</i> 8 tundi</p> <p>1. Kiviaja inimese tegevusalad 2. Põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng 3. Metallide kasutusele võtmine 4. Eesti muinasaja üldiseloostus: Pulli, Kunda 5. Kordamine</p>	<p>1. Kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid. 2. Näitab kaardil ning põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine. 3. Teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine.</p>	<p>Õpetaja selgitus, töö tekstiga ja kaardiga, vestlus;</p> <p>rühmatöö: nt vastastikune õpetamine; Kammkeraamika (savikausi) valmistamine. Praktiline töö.</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Loodusõpetus: aed ja põld elukeskkonnana 2. Tehnoloogia-õpetus: tehnika areng ajastute kaudu, lähtudes materjalidest ja töötlusviisidest 3. Geograafia: põlluharimise esimesed piirkonnad kaardil, kiviaja asulad Eesti alal</p> <p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab inimese eluviisis ajaloo jooksul toimunud arengut ja väärtushinnanguid. 2. Teeb koostööd ja arvestada teisi.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Tehnoloogia ja innovatsioon 2. Väärtused ja kõlblus</p>	<p>Muinasaja inimeste eluviisi ja tegevusalade kirjeldamine; kontuurkaardi täitmise oskus: kus tekkis põlluharimine; mõistete kasutamine ja seletamine. Praktilise töö hindamine.</p>
Vanad idamaad 19 tundi				
<p><i>Vanaaja sisu ja üldiseloostus</i> 2 tundi</p> <p>1. Ajalised piirid 2. Looduslikud olud</p>	<p>1. Selgitab miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid. 2. Oskab näidata kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat.</p>	<p>Õpetaja selgitus, vestlus, töö tekstide ja kaardiga</p>	<p>Pädevused</p> <p>Analüüsib põhjusi ja tagajärgi. Läbivad teemad Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>	<p>Kontuurkaardi täitmine ja kommenteerimine, töölehtede täitmine hindele</p>
<p><i>Vana-Egiptus</i> 8 tundi</p> <p>1. Egiptuse riigikorraldus 2. Egiptus võimsuse tipul: Thutmosis III, Ramses II, Thutanhamon 3. Egiptlaste eluolu 4. Egiptlaste religioon</p>	<p>1. Teab, milline oli vanaaja riiklik korraldus ning kes olid järgmised isikud: Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon. 2. Kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse näitel, tunneb Egiptuse kultuuri- ja teadussaavutusi meditsiinis, matemaatikas, astronoomias,</p>	<p>Ajurünnak, mõistekaart, rühmatöö; iseseisev töö õppetekstiga; kava koostamine; vestlus, iseseisev töö õpiku ja töölehega, kaart;</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Kunstiõpetus – Egiptuse kunst 2. Arhitektuur: püramiidid, templid 3. Kirjandus – „Sinuhe jutustus“ 4. Mütoloogia – Egiptuse jumalad.</p> <p>Pädevus</p> <p>1. Mõistab põhjuseid, tagajärgi ning nendevahelisi seoseid.</p>	<p>Mõistekaardi koostamine; Egiptuse valitsejate valitsemise sarnasuste ja erinevuste leidmine kirjeldusest; lühijutu kirjutamine: kuidas</p>

<p>5. Egiptlaste kultuurisaavutused</p> <p>6. Kordamine</p>	<p>oskab tuua näiteid kirjandusest, kujutavast kunstist, teab Egiptuse püramiide.</p>	<p>õpetaja jutustus; ristsõna; kirjalik töö, vabakirjutamine</p>	<p>2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi.</p> <p>3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Keskkond ja jätkusuutlik areng</p> <p>2. Kultuuriline identiteet</p> <p>3. Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>4. Väärtused ja kõlblus</p>	<p>elati Vana-Egiptuses; kontrollimiseks avatud ja etteantud vastusega ülesanded, kaart, allikateksti analüüs, küsimused</p>
<p><i>Mesopotaamia</i></p> <p><i>7 tundi</i></p> <p>1. Sumerid: linnad ja linnriigid, leiutised (ader, potikeder, ratas)</p> <p>2. Babüloonia: Hammurapi seadused</p> <p>3. Kultuurisaavutused Mesopotaamias, religioon</p> <p>4. Eluolu</p> <p>5. Kordamine</p>	<p>1. Teab, milline oli Mesopotaamia riiklik korraldus.</p> <p>2. Teab, kes oli Hammurapi.</p> <p>3. Mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning oskab tuua näited Mesopotaamia ajaloost.</p> <p>3. Kirjeldab vanaaja elulaadi Mesopotaamias.</p>	<p>Õpetaja selgitus, töö õpikuga ja kaardiga; töö allikaga; Hammurapi seadused; rühmatöö; ajurünnak, juhitud lugemine; vestlus</p> <p>Praktiline töö, kiilkirja valmistamine saviplaadile.</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Tehnoloogia-õpetus: ratas kui pöördeline leiutis inimkonna ajaloos</p> <p>2. Kunstiõpetus: keraamika. Skulptuur. Skulptuuride modelleerimine savist.</p> <p>Reljeef</p> <p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid.</p> <p>2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi.</p> <p>3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Keskkond ja jätkusuutlik areng</p> <p>2. Kultuuriline identiteet</p> <p>3. Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>4. Väärtused ja kõlblus</p>	<p>Kontuurkaardi täitmine; Hammurapi seadused – teksti analüüs, küsimuste koostamine ja neile vastamine; lünkteksti täitmine; kontrollimiseks avatud ja etteantud vastusega ülesanded, kaart, allikateksti analüüs, küsimused, praktilise töö hindamine.</p>

<i>Iisraeli ja Juuda riik</i> <i>2 tundi</i> 1. Ainujumala usk 2. Vana Testament	1. Teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon. 2. Teab, mis on Vana Testament.	õpetaja jutustus, töö tekstiga	Õppeained Kirjandus: piiblilood, erinevate rahvaste müüdid Läbivad teemad 1. Teabekeskond 2. Kultuuriline identiteet 3. Väärtused ja kõlblus	Jutukese koostamine ja selle esitamine klassis
Kokkuvõtte Idamaade ajaloost	Mõistab, mida ühist ja iseloomulikku on Idamaade tsivilisatsioonides.	Venni diagramm: Egiptuse ja Mesopotaamia võrdlus; viktoriin	Pädevus 1. Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid. 2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. 3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. 4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga. Läbivad teemad 1. Keskkond ja jätkusuutlik areng 2. Kultuuriline identiteet 3. Tehnoloogia ja innovatsioon 4. Väärtused ja kõlblus	Kaardil Idamaade näitamine, kontuurkaardi täitmine, töö allikatega: tekstid, pildid, lünkteksti täitmine; kontrollimiseks avatud ja etteantud vastusega ülesanded, kaart, allikateksti analüüs, küsimused
Vana-Kreeka 20 tundi				
<i>Vanim kõrgkultuur Euroopas</i> <i>2 tundi</i> 1. Kreeka loodus ja rahvastik 2. Kreeta ja Mükeene kultuur	1. Oskab näidata kaardil Kreetat, Kreetat, Balkani poolsaart, Ateenat, Spartat. 2. Teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist.	Õpetaja jutustus; töö kaardiga; kontuurkaart; magnetkaardid	Pädevus 1. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. 2. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. Läbivad teemad 1. Keskkond ja jätkusuutlik areng 2. Kultuuriline identiteet 3. Tehnoloogia ja innovatsioon	Kontuurkaardi täitmisoskuse hindamine; sobivate märksõnade leidmine nähtuse või ühiskonna iseloomustamiseks

			4. Väärtused ja kõlblus	
<p><i>Kreeka linnriigid</i> 8 tundi</p> <p>1. Ühiskonna-korraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas</p> <p>2. Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale</p> <p>3. Aleksander Suure sõjaretk ja maailmariigi tekkimine</p> <p>4. Kordamine</p>	<p>1. Kirjeldab Vana-Kreeka ühiskonna-korraldust Ateena ja Sparta näitel, võrdleb neid kirjelduse põhjal.</p> <p>2. Seletab ja kasutab järgmisi mõisteid: polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, hellenid.</p> <p>3. Tunneb Aleksander Suure osa ajaloos, teab tema vallutuste tagajärgi ning oskab näidata riigi laienemist hellenismi perioodil.</p>	<p>Õpetaja jutustus, rühmatöö, Venni diagramm;</p> <p>õpetaja jutustus, rühmatöö, Venni diagramm, ristsõna, õiged/valed väited;</p> <p>jututäht, jutukese koostamine;</p> <p>aktiivõppemeetodid, nt TTS;</p> <p>empaatiaülesanne: päeviku või jutustuse koostamine</p>	<p>Õppeained</p> <p>Kirjandus: teater, Kreeka teater</p>	<p>Mõistete seletamine ja kasutamine;</p> <p>tabeli täitmine;</p> <p>jutukese, esitluse koostamine;</p> <p>Aleksander Suure sõjaretk;</p> <p>sündmuste ajaline järjestamine;</p> <p>sobivate märksõnade leidmine</p> <p>Aleksander Suure maailmariigi iseloomus-tamiseks</p>
<p><i>Vana-Kreeka kultuur ja eluolu</i> 10 tundi</p> <p>1. Kultuur ja religioon Hellase maailma ühendajana</p> <p>2. Religioon ja mütoloogia: Homerose kangelaseepika</p> <p>3. Olümpiamängud</p> <p>4. Ajalookirjutus ja filosoofia</p> <p>5. Kreeka teater</p> <p>6. Kunst: arhitektuur</p>	<p>1. Teab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport.</p> <p>2. Jutustab olümpia-mängudest ja kreeka kunstist.</p> <p>3. Oskab nimetada tähtsamaid kreeka kultuuritegelasi.</p> <p>4. Püüab vaadelda maailma minevikus elanud inimeste pilgu läbi ning aru saada nende inimeste elulaadist.</p>	<p>Segipaisatud faktid, laused või lõigud;</p> <p>kava järgi kirjutamine, õpetaja jutt, rühmatöö;</p> <p>tabeli koostamine;</p> <p>teeviit, lünkharjutused;</p> <p>tund muuseumis, rühmatöö, juhitud lugemine;</p> <p>küsimusmängud, sõnamängud</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Kehaline kasvatus: olümpiamängud</p> <p>2. Kirjandus: teatri võlumaailm, müüdid, eepos</p> <p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nende vahelisi seoseid.</p> <p>2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi.</p> <p>3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p> <p>5. Suudab leida digitaalset infot</p> <p>Läbivad teemad</p>	<p>Tabeli koostamine ja täitmine;</p> <p>osalemine muuseumitunni tegevuses;</p> <p>lühijutu või kirjelduse koostamine märksõnade toel;</p> <p>kontrollimiseks avatud ja etteantud vastusega ülesanded, kaart, allikateksti analüüs, küsimused</p>

(Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal 7. Hellenite igapäevaelu 8. Hellenistlik kultuur 9. Kordamine. Vana- Kreeka kultuuri tähtsus 10. Kordamine			1. Tervis ja ohutus 2. Kultuuriline identiteet 3. Väärtused ja kõlblus Õppeained Kunstiõpetus: skulptuur, skulptuuride modelleerimine savist	
Vana-Rooma 20 tundi				
<i>Rooma riigi tekkimine</i> <i>8 tundi</i> 1. Looduslikud olud 2. Rooma linna tekkimine 3. Kuningad, vabariigi algus	1. Teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot ja Roomat. 2. Selgitab Rooma vabariigi riigikorda.	Õpetaja jutustus, töö kaardi ja kontuurkaardiga; õiged/valed väited; töö õppetekstidega, olulise leidmine, jutustamine	Pädevused 1. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. 2. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. Läbivad teemad 1. Keskkond ja jätkusuutlik areng 2. Kultuuriline identiteet 3. Tehnoloogia ja innovatsioon 4. Väärtused ja kõlblus Õppeained 1. Kirjandus: müüdid, piiblilood 2. Emakeel: kõnekunst 3. Kunstiõpetus: arhitektuur, skulptuur	Kontuurkaardi täitmine; õppeteksti põhjal küsimustele vastamine; jutukese koostamine märksõnade abil

<p><i>Vana-Rooma kultuur ja eluolu</i> 9 tundi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rahvas ja eluolu 2. Rooma kui impeeriumi keskus ja antiikaja suurlinn 3. Avalikud mängud 4. Rooma õigus 5. Kunst ja arhitektuur 6. Ristiusu teke. Uus Testament 7. Kordamine 8. Üldistav kordamine 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis, tunneb rooma kultuuri tähtsamaid tegelasi. 2. Teab, kes oli Jeesus Kristus, mõistab kristluse tähtsust inimkonna ajaloos. 3. Tunneb olulisi sündmusi Euroopa ajaloost, seostab neid omavahel; mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos; kasutab ajalookaarti. 	<p>Kava koostamine, kava järgi kirjutamine, magnetkaardid, lünkharjutused; juhitud kirjutamine, loovtöö, õpetaja selgitus, kaheosaline päevik, referaadi kava koostamine; töö õpikuga, jututäht; töö tekstiga, lünkharjutused; viktoriin „Kuldvillak“</p>	<p>Pädevused</p> <p>Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>Läbivad teemad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kultuuriline identiteet 2. Tehnoloogia ja innovatsioon 3. Väärtused ja kõlblus 	<p>Referaadi koostamine; vastuste leidmine õppeteksti abil; jutukese koostamine õppeteksti või allika põhjal; mõistete seletamine ja kasutamine; kontrollimiseks avatud ja etteantud vastusega ülesanded, kaart, allikateksti analüüs, küsimused</p>
---	--	---	---	--

Õpitulemused 6. kl

Õpitulemused	Algtase	Kesktase	Kõrgtase
<i>Muinasaeg</i>			
<p>Kirjeldad muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid.</p> <p>Näitad kaardil ja põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine.</p> <p>Tead, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis</p>	<p>Tead, millega tegelesid inimesed muinasajal.</p> <p>Näitad kaardil, mis piirkondades sai alguse põlluharimine.</p> <p>Tead, milliseid muudatusi ühiskonnas tõi kaasa metallide kasutusele võtmine.</p> <p>Tead ajastukohaste mõistete</p>	<p>Tead ja kirjeldad lühidalt muinasaja inimeste eluviisi ja tegevusalasid.</p> <p>Näitad kaardil ja põhjendab lühidalt, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine.</p> <p>Tead ja kirjeldad lühidalt, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine.</p> <p>Tead ja kasutad kontekstis</p>	<p>Kirjeldad muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid.</p> <p>Näitad kaardil ja põhjendab põhjalikult, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine.</p> <p>Tead ja kirjeldad põhjalikult, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis</p>

<p>mõisteid kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus, sugukond, hõim.</p> <p>Tead, et Eesti esimesed asustusalad olid Pulli ja Kunda inimasula, ning näitad neid kaardil.</p>	<p>tähendust: kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, sugukond, hõim.</p> <p>Tead, et esimesed inimasulad Eestis olid Pullis ja Kundas.</p>	<p>mõisteid kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, sugukond, hõim.</p> <p>Tead ja näitad kaardil Pulli ja Kunda inimasulat.</p>	<p>mõisteid kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus, sugukond hõim.</p> <p>Tead ja näitad kaardil Pulli ja Kunda inimasulat.</p>
<i>Vanad Idamaad</i>			
<p>Selgitad, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, ning näitad kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat.</p> <p>Selgitad, milline oli vanaaja riiklik korraldus, kirjeldad vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse ning Mesopotaamia näitel.</p> <p>Tunned vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiini, matemaatikat, astronoomiat, kirjandust, kujutavat kunsti, Egiptuse püramiide ja Babülioni rippaedu.</p> <p>Tead, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri.</p> <p>Tead, et juutidel oli juba vanaajal Iisraeli riik ja et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon.</p> <p>Selgitad, mis on Vana Testament.</p>	<p>Oskad nimetada vanaaja kõrgkultuuridena Egiptust ja Mesopotaamiat.</p> <p>Tead vanaaja riikliku korralduse üldjooni.</p> <p>Tead ja oskad nimetada vanaaja kultuurisaavutustena Babülioni rippaedu ja Egiptuse püramiide.</p> <p>Tead, et üks esimesi kirjasüsteeme oli hieroglüüfkiri.</p> <p>Tead, et juutidel oli juba vanaajal Iisraeli riik ja juutide jumalaks oli Jahve.</p> <p>Tead, mis on Vana Testament.</p>	<p>Oskab nimetada vanaaja kõrgkultuuridena Egiptust ja Mesopotaamiat ja neid kaardil näidata.</p> <p>Teab, missugune oli vanaaja riiklik korraldus Mesopotaamia ja Egiptuse näitel.</p> <p>Tead vana aja kultuurisaavutusi ja oskab tuua nende kohta näiteid.</p> <p>Tead, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri, tunnend need kirjasüsteemid pildil ära.</p> <p>Teab, et Iisraelis tekkis riik juba vanal ajal ning tead juutide usu erinevuse peamise joonena monoteismi.</p> <p>Tead ja oskad selgitada, mis on Vana Testament.</p> <p>Tead ja oskad seletada mõisteid</p>	<p>Selgitad, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, ning näitad kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat.</p> <p>Selgitad, milline oli vanaaja riiklik korraldus, kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse ning Mesopotaamia näitel.</p> <p>Tunned vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiini, matemaatikat, astronoomiat, kirjandust, kujutavat kunsti, Egiptuse püramiide ja Babülioni rippaedu.</p> <p>Tead, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri, tunnend need kirjasüsteemid pildil ära, oskad neid iseloomustada.</p> <p>Tead, et Iisraelis tekkis juba vanal ajal riik ja monoteistlik religioon.</p> <p>Tead ja oskad selgitada, mis on Vana Testament.</p>

<p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid tsivilisatsioon, linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester.</p> <p>Tead, kes olid Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon, Hammurabi, Jahve, Mooses ja Taavet ning iseloomustad nende tegevust.</p>	<p>Tead mõisteid linnriik, vaarao, püramiid ja preester.</p> <p>Tead, kes olid Jahve ja Mooses.</p>	<p>tsivilisatsioon, linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester.</p> <p>Teab, kes olid Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon, Hammurabi, Jahve, Mooses ja Taavet.</p>	<p>Tead, seletad ja oskad kasutada kontekstis mõisteid: tsivilisatsioon, linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester.</p> <p>Tead, kes olid Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon, Hammurabi, Jahve, Mooses ja Taavet ning iseloomustad nende Tegevust.</p>
<i>Vana Kreeka</i>			
<p>Näitad kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat ja Spartat ning kirjeldad riigi laienemist hellenismi perioodil.</p> <p>Tead, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist.</p> <p>Tunned Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel ning võrdled neid kirjelduse põhjal.</p> <p>Kirjeldad Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpia-</p>	<p>Näitad kaardil Kreekat, Ateenat ja Spartat.</p> <p>Tead, et Ateenas ja Spartas oli erinev ühiskonnakorraldus.</p> <p>Tead, et Vana-Kreekas oli kõrgelt arenenud kultuur: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport.</p> <p>Tead mõisteid polis, rahvakoosolek, türann, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, tähestik.</p>	<p>Näitad kaardil Kreetat, Kreekat ja Balkani poolsaart, Ateenat ja Spartat.</p> <p>Tead, et Vana-Kreeka (mandri) vanim tsivilisatsioon oli Mükeene kultuur.</p> <p>Tead, et Ateenas ja Spartas oli erinev ühiskonnakorraldus, oskad tuua nende ühiskondade kohta näiteid.</p> <p>Tead, et Vana-Kreekas oli kõrgelt arenenud kultuur: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport.</p> <p>Oskad mõne kultuurivaldkonna kohta tuua näiteid.</p> <p>Tead ja seletad mõisteid polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia,</p>	<p>Näitad kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat ja Spartat ning kirjeldad riigi laienemist hellenismi perioodil.</p> <p>Tead, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist.</p> <p>Tunned Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel ning võrdleb neid kirjelduse põhjal.</p> <p>Kirjeldad Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport.</p> <p>Tead, seletad ja kasutad kontekstis mõisteid polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud,</p>

<p>mängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik.</p> <p>Tead, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles ja Aleksander Suur ning iseloomustad nende tegevust.</p>	<p>Tead, kes olid Zeus, Herakles ja Aleksander Suur.</p>	<p>komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik.</p> <p>Tead, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles ja Aleksander Suur, ning iseloomustab nende tegevust mõne lausega.</p>	<p>teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik.</p> <p>Tead, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles ja Aleksander Suur, ning iseloomustab nende tegevust pikemalt.</p>
<i>Vana Rooma</i>			
<p>Näitad kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, Ida-Roomat ja Lääne-Roomat.</p> <p>Tead Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist. Selgitad Rooma riigikorda eri aegadel.</p> <p>Iseloomustad eluolu ja kultuuri Rooma riigis.</p> <p>Seletad ja kasutab kontekstis mõisteid vabariik, foorum, Kapitoorium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion kodusõda, kristlus, piibel, Rooma õigus, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel.</p> <p>Tead, kes olid Romulus,</p>	<p>Näitad kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd ja Rooma linna.</p> <p>Tead Roomat ja Rooma riigi tekkelugu.</p> <p>Tead, et Rooma riigis on olnud kolm erinevat riigikorda.</p> <p>Tead, milline oli eluolu Roomas.</p> <p>Tead mõisteid vabariik, patriits, plebei, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, piibel, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel.</p> <p>Tead, kes olid Romulus, Caesar</p>	<p>Näitad kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Rooma linna ja konstantinoopolit.</p> <p>Tead Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Rooma riigi territooriumi.</p> <p>Tead, et Rooma riigis on olnud kolm erinevat riigikorda, oskad neid lühidalt iseloomustada.</p> <p>Tead, milline oli eluolu ja kultuur Rooma riigis.</p> <p>Tead ja seletad mõisteid vabariik, foorum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion kodusõda, kristlus, piibel, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel.</p> <p>Teab, kes olid Romulus,</p>	<p>Näitad kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, Ida-Roomat ja Lääne-Roomat.</p> <p>Tead Rooma riigi tekkelugu ning näitad kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist.</p> <p>Tead, et Rooma riigis on olnud kolm erinevat riigikorda, oskad neid pikemalt iseloomustada.</p> <p>Tead ja iseloomustad eluolu ja kultuuri Rooma riigis.</p> <p>Tead, seletad ja kasutad kontekstis mõisteid vabariik, foorum, Kapitoorium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion kodusõda, kristlus, piibel, Rooma õigus, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel.</p> <p>Teab, kes olid Romulus,</p>

Hannibal, Caesar, Augustus ja Jeesus Kristus ning seloomustad nende tegevust.	ja Jeesus Kristus.	Hannibal, Caesar, Augustus ja Jeesus Kristus.	Hannibal, Caesar, Augustus ja Jeesus Kristus ning iseloomustad nende tegevust.
---	--------------------	---	--

Ajalugu 7. klass, 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi

Kohustuslik teema / maht	Õpitulemused (kohustuslike teemade kohta) Õpipädevused (õpioskused)	Metoodilised soovitusused (jaotus kolmeks õppemeetodite rühmaks: frontaalne töö-F; koosõppimine-K; iseõppimine – I)	Soovitused lõimingu osas (jaotus kolmeks: üldpädevused (ka valdkonnapädevus) – ÜV; läbivad teemad – L; teised ained – T, kusjuures sulgudes tuuakse teema)	Soovitused hindamise osas (hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ja väärtusi)
Maailm keskajal (476–1492), 50 tundi				
<i>Keskaja koht maailma ajaloos 4.tundi</i> 1. Keskaja ühiskonna üldiseloomustus 2. Keskaja periodiseering 3. Ühiskonnakorraldus 4. Läänikord 5. Keskaja eluolu ja maailmapilt	1. Iseloomustab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust ning talupoegade ja feodaalide elulaadi. 2. Seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>senjäär</i> , <i>vasall</i> , <i>feodaal</i> , <i>pärisori</i> .	Töö tekstidega, piltidega, jutustamine, kirjeldamine, seoste ja erinevuste leidmine eelmise ajalooperioodiga, töö ajajoonega, küsimuste koostamine, suuline arutlus ja hinnangu andmine keskaja	Pädevused Mõistab keskaja inimese eluviisi ja väärtushinnanguid. Läbivad teemad Keskkond ja jätkusuutlik areng	Tekstist arusaamine, sündmuste kirjeldamine pildimaterjali põhjal, ajaloosündmuste paigutamine ajajoonele

		ühiskonnale		
<p><i>Kirik ja kultuur keskajal</i> <i>8.tundi</i></p> <p>1. Ristiusu õpetuse alused 2. Kiriku osa ühiskonnas 3. Ristisõjad 4. Keskaja ülikoolid ja teadus 5. Romaani ja gooti stiil 6. Kordamine</p>	<p>1. Iseloomustab kiriku osa keskaja ühiskonnas kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana. 2. Nimetab ristisõdade eesmärgid ja tulemused. 3. Kasutab kontekstis mõisteid <i>paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, romaani stiil, gooti stiil</i>.</p>	<p>Töö õppetekstidega, allikmaterjalidega, olulise leidmine, jutustamine, rühmatöö; kaardi analüüs; töö mõistetega; loovtöö: jutukese koostamine märksõnade abil</p>	<p>Õppeained Kunst: kirik kui sakraalehitis Pädevused Teeb koostööd ning arvestab teisi.</p>	<p>Loovtöö koostamine märksõnade abil ja mõistete kasutamine loovtöös; oskus teha koostööd</p>
<p><i>Frangi riik</i> <i>5 tundi</i></p> <p>1. Frangi riigi teke 2. Riik Karl Suure ajal 3. Frangi riigi jagunemine 4. Kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa 5. Kordamine</p>	<p>1. Iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas. 2. Teab, kes oli Karl Suur, ning kirjeldab tema tegevust. 3. Iseloomustab Frangi riigi jagunemist ja selle põhjusi.</p>	<p>Töö tekstidega, kaardi ja kontuurkaardiga, töövihikuga, jutustamine, võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine, töö ajajoonega, kava koostamine</p>	<p>Õppeained 1. Kunst: kaardipildi kujundamine 2. Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt Pädevused Analüüsib enda teadmisi ja oskusi.</p>	<p>Info kandmine kontuurkaardile, sündmuste paigutamine õigesse ajalisse järjekorda, kava koostamine teemal „Frangi riik Karl Suure ajal“</p>
<p><i>Araablased</i> <i>4.tundi</i></p> <p>1. Araabia ühiskond 2. Muhamed. Islam 3. Araabia kultuur ja selle mõju Euroopale</p>	<p>1. Iseloomustab araabia ühiskonda, kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi. 2. Oskab kasutada islamiga seotud mõisteid <i>koraan, mošee, Meka</i>. 3. Teab, kes oli Muhamed, iseloomustab tema tegevust.</p>	<p>Töö tekstidega, olulise ja ebaolulise info eristamine, referaadi koostamine, töö kaardi, kontuurkaardi ja töövihikuga, referaadi suuline ettekanne</p>	<p>Õppeained Geograafia: araablaste vallutused Pädevused Peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest. Läbivad teemad Tervislik eluviis</p>	<p>Referaadi koostamine allikmaterjali põhjal, hinnangu andmine allikmaterjalile, referaadi esitus</p>

<p><i>Bütsants</i> <i>6.tundi</i> 1. Bütsantsi tugevuse põhjused 2. Justinianus I 3. Vana-Vene</p>	<p>1. Oskab iseloomustada, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik. 2. Teab, kes oli Justinianus I, ning kirjeldab tema tegevust.</p>	<p>Töö tekstidega, ajajoonega, pildimaterjaliga, mõistetega, kaardiga; seoste loomine, võrdlus, suuline arutlus ja analüüs</p>	<p>Pädevused Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.</p>	<p>Mõistete kasutamine kontekstis, jutukese koostamine, pildimaterjali põhjal „Bütsants Justinianus I ajal“</p>
<p><i>Linnad ja kaubandus</i> <i>6 tundi</i> 1. Linnade teke ja eluolu 2. Hansakaubandus Põhja-Euroopas 3. Tsunftikord 4. Linnade valitsemine 5. Kordamine</p>	<p>1. Teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, iseloomustab keskaegse linna eluolu, tsunftikorda, linnade valitsemist, Hansa Liidu tegevust. 2. Kasutab kontekstis mõisteid <i>raad, tsunft, gild, Hansa Liit</i>.</p>	<p>Töö tekstidega, mõistete, kaardi ja pildimaterjalidega, pildianalüüs; loovtöö koostamine märksõnade abil „Olen (kaupmees ...) keskaegses linnas (Tallinnas ...)“; õppekäik keskaegsesse linna; muuseumis käik</p>	<p>Pädevused Mõistab erinevate keskkondade reegleid. Läbivad teemad Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>	<p>Teemakohaste faktide ja mõistete tundmine, loovtöö kirjutamine: keskaegse linna eluolu kirjeldamine, oma hinnangu andmine, enda asetamine keskajal elanud inimese olukorda</p>
<p><i>Põhja-Euroopa</i> <i>3 tundi</i> 1. Skandinaavia eluviis ja ühiskond 2. Viikingite retked</p>	<p>Kirjeldab viikingite elu ning nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi.</p>	<p>Töö kaardi, kontuurkaardiga, skeemi või tabeli koostamine, jutustamine, kirjeldamine</p>	<p>Õppeained Geograafia: viikingite retked Pädevused Näeb probleeme ja otsib neile lahendusi.</p>	<p>Skeemi koostamine: „Viikingite retked“, skandinaavlaste eluviisi kirjeldamine</p>
<p><i>Eesti keskajal</i> <i>8 tundi</i> 1. Eluolu muinasaja lõpus 2. Muinasmaakonnad 3. Muistne vabadusvõitlus ja ristiusustamine</p>	<p>1. Nimetab Eesti muinasmaakondi, suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust.</p>	<p>Töö tekstidega, kaardiga, töövihikuga, sündmuste ajaline järjestamine; õppekäik muuseumi,</p>	<p>Õppeained 1. Geograafia: Eesti muinasmaakonnad 2. Kirjandus: muistne vabadusvõitlus Pädevused Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p>	<p>Muinasmaakondade ja linnade tundmine kaardi järgi: arutlus: eestlaste elu muinasaja lõpul: teemakohaste faktide</p>

4. Ühiskonna struktuur 5. Valitsemine 6. Liivi ordu. Linnad 7. Kordamine	2. Kasutab kontekstis mõisteid <i>Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu.</i>	informatsiooni leidmine	Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlik areng	tundmine, mõistete kasutamine
<i>Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel</i> <i>6 tundi</i> 1. Saksa-Rooma keisririik 2. Parlamendi kujunemine Inglismaal 3. Prantsusmaa ühendamine 4. Eluolu keskajal 5. Kordamine	1. Iseloomustab keskaegset ühiskonda Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel. 2. Kasutab kontekstis mõistet <i>Inglise parlament.</i>	Töö kaardiga, tabeli koostamine, võrdlemine, seoste loomine, mõistekaardi koostamine	Pädevused Mõistab keskaegse ühiskonna reegleid ning analüüsib neid.	Keskaja ühiskonna põhijoonte tundmine: tabel „Keskaegne ühiskond: Inglismaa, Prantsusmaa, Saksamaa“
Maailm varauusajal (1492–1600), 20 tundi				
<i>Ühiskond varauusajal</i> <i>5 tundi</i> 1. Tehnoloogia 2. Uue maailmapildi kujunemine: tehnoloogia areng, majandussuhted, humanism 3. Kujutav kunst, Leonardo da Vinci	1. Teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused ja tehnoloogia areng. 2. Teab, kes oli Leonardo da Vinci, oskab kasutada mõistet <i>humanism.</i>	Töö pildimaterjaliga, jutustamine, kirjeldamine, põhjuse-tagajärje seoste leidmine, võrdlemine, mõistekaardi koostamine	Õppeained Kunst: Leonardo da Vinci Pädevused Oskab võrrelda eri ajastute väärtushinnanguid ning aktseptib neid. Läbivad teemad Tehnoloogia	Mõistekaartide koostamine: 1) uue maailmapildi kujunemise eeldused; 2) tehnoloogilised saavutused.
<i>Suured maadeavastused</i> <i>5 tundi</i> 1. Ameerika avastamine	1. Teab maadeavastuste tähendust Euroopale ning Euroopa mõju avastatud maades.	Töö kaardiga, mõistekaardi koostamine,	Õppeained Geograafia: maadeavastused Pädevused	Kaarditundmine, maadeavastuste eeldused, põhjused ja

2. Maade-avastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõju avastatud maades 3. Kordamine	2. Teab, kes oli Kolumbus.	referaadi koostamine, põhjuse-tagajärje seoste leidmine	Mõistab tehnoloogiliste komponentide osa ühiskonna arengus. Läbivad teemad Tehnoloogia ja innovatsioon	tagajärjed, seoste loomine nende vahel, mõju ühiskonna arengule
<i>Reformatsioon</i> <i>5 tundi</i> 1. Reformatsioon Saksamaal 2. Martin Luther	1. Teab, kuidas mõjutas reformatsioon varauusaegset ühiskonda ning kes oli Martin Luther. 2. Seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>reformatsioon, protestandid, luteri usk.</i>	Töö pildimaterjaliga, pildianalüüs, informatsiooni otsimine, suuline arutlus	Pädevused Väärtustab ühiskonnas toimunut ning oskab rakendada teavet õppetöös.	Suuline arutlusoskus, sündmuste kirjeldamine pildi järgi
<i>Eesti 16. sajandil</i> <i>5 tundi</i> 1. Reformatsioon 2. Haldusjaotus ja linnad 3. Liivi sõja põhjused ja tulemused 4. Kordamine	1. Iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, teab reformatsiooni mõju ja linnade arengut. 2. Selgitab Liivi sõja põhjusi ja tulemusi.	Rühmatöö, õppemängud, sündmuste ajaline järjestamine, hinnangu andmine; kokkuvõtte õppeaastast	Õppeained Geograafia: Eesti haldusjaotus 16. sajandil Pädevused Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlik areng	Kaardi tundmine: Eesti haldusjaotus pärast Liivi sõda; keskaja kõige olulisemate faktide tundmine; omapoolse hinnangu andmine sellele ajaloo perioodile

Õpitulemused 7. kl

Õpitulemused	Algtase	Keskase	Kõrgtase
<i>Keskaegse Euroopa sünd</i>			
Iseloomustad Frangi riigi osatäht-	Tead Frangi riigi tähtsust vara-	Tead Frangi riigi osatähtsust	Iseloomustad Frangi riigi osa-

sust varakeskaegses ühiskonnas ja Frangi riigi jagunemist. Tead, kes oli Karl Suur ja iseloomustad tema tegevust.	keskaegses ühiskonnas. Tead, kes oli Karl Suur.	varakeskaegses ühiskonnas ning Frangi riigi jagunemist. Tead, kes oli Karl Suur.	tähtsust varakeskaegses ühiskonnas ja Frangi riigi jagunemist. Tead, kes oli Karl Suur ja iseloomustad tema tegevust.
<i>Seisused, elu linnas ja kloostris</i>			
Iseloomustad läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust, talupoegade ja feodaalide elulaadi. Iseloomustad kiriku osa keskaja ühiskonnas ning kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana. Tead, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, iseloomustad keskaegse linna eluolu. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, senjäär, vasall, feodaal, pärisori raad, tsunft, gild, Hansa Liit.	Tead, mis on läänikord ja feodaalne hierarhia ja seisuslik ühiskond. Tead ja oskad nimetada kiriku suurt osatähtsust keskaja ühiskonnas. Oskad nimetada üldiseid iseloomulikke jooni keskaja linnades. Tead mõisteid paavst, preester, munk, nunn, feodaal, pärisori, raad, Hansa Liit.	Iseloomustad läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust, talupoegade ja feodaalide elulaadi. Iseloomustad kiriku osa keskaja ühiskonnas. Tead, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, oskad nimetada keskaegsele linnale iseloomulikke jooni. Seletad ja kasutad mõisteid paavst, piiskop, preester, munk, nunn, senjäär, vasall, feodaal, pärisori raad, tsunft, gild, Hansa Liit.	Iseloomustad läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust, talupoegade ja feodaalide elulaadi. Iseloomustad kiriku osa keskaja ühiskonnas ning kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana. Tead, kuhu tekkisid keskaegsed linnad ning oskad iseloomustada keskaegse linna eluolu. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, senjäär, vasall, feodaal, pärisori raad, tsunft, gild, Hansa Liit.
<i>Keskaegse Euroopa naabrid</i>			
Iseloomustad araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitad kaardil araablaste vallutusi. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid koraan ja mošee. Tead, kes oli Muhamed ja iseloomustad tema tegevust. Kirjeldad viikingite elu, nimetad ja näitad kaardil nende retkede põhisuundi.	Tead araabia kultuuriga seotud põhilisi mõisteid koraan ja mošee. Tead, kes oli Muhamed. Tead, kes olid viikingid ja tead nende retkede põhisuundi.	Iseloomustad araabia kultuuri, näitad kaardil araablaste vallutusi. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid koraan ja mošee. Tead, kes oli Muhamed. Kirjeldad viikingite elu, nimetad ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi.	Iseloomustad araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitad kaardil araablaste vallutusi. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid koraan ja mošee. Tead, kes oli Muhamed ja iseloomustad tema tegevust. Kirjeldad viikingite elu, nimetad ja näitad kaardil nende retkede põhisuundi. Võrdled viikingite ühiskonda Lääne - Euroopa sama

Tead, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik. Tead, kes oli Justinianus I ja iseloomustab tema tegevust.	Tead, kuidas kujunes Bütsantsi riik. Teab, kes oli Justinianus I.	Tead, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik. Tead, kes oli Justinianus I.	ajaga. Tead, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik. Tead, kes oli Justinianus I ja iseloomustad tema tegevust.
<i>Ristisõjad</i>			
Tood esile ristsõdade eesmärgid ja tulemused.	Tead mõistet ristsõda ning oskad nimetada nende tulemusi.	Tead mõistet ristsõda ja tood esile ristsõdade eesmärgid ja tulemused.	Tead mõistet ristsõda ja tood esile ristsõdade eesmärgid ja tulemused. Analüüsid nende kooskõla kristliku moraaliga.
<i>Eesti keskajal</i>			
Nimetad Eesti muinasmaakondi ja suuremaid linnuseid, iseloomustad eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid Mõõgavendade Ordu ja Liivi Ordu. Iseloomustad Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju. Seletad Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi.	Nimetad Eesti suuremaid muinasmaakondi ja linnuseid, tead Eesti ristiusustamise põhisündmusi. Tead ja oskad selgitada, mis on rüütliordu. Tead, kuidas toimus reformatsioon Eestis. Tead, mis oli Liivi sõda.	Nimetad ja näitad kaardil Eesti muinasmaakondi ja suuremaid linnuseid, iseloomustad eestlaste eluolu muinasaja lõpul. Tead Eesti ristiusustamise põhisündmusi. Seletad ja kasutad mõisteid Mõõgavendade Ordu ja Liivi Ordu. Iseloomustad Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju. Tead, mis oli Liivi sõda ja kuidas see mõjustas Eesti ajalugu.	Nimetad ja näitad kaardil Eesti muinasmaakondi ja suuremaid linnuseid, iseloomustad eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust. Analüüsid eestlaste kaotuse põhjuseid. Seletad ja kasutab kontekstis mõisteid Mõõgavendade Ordu ja Liivi Ordu. Iseloomustad Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju. Seletad Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi. Oskad näha ja analüüsida maailma ajaloosündmuste mõju Eesti ajaloole.
<i>Uute teadmiste otsingul, uue ajastu algul</i>			
Tead, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maade-	Tead varauusaegse tehnoloogilise arengu ja maadeavastuste	Tead, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda	Tead, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastu-

<p>avastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid renessanss, maadeavastused, reformatsioon, protestandid, luteri usk.</p> <p>Tead, kes olid Kolumbus, Leonardo da Vinci ja Martin Luther ja iseloomustad nende tegevust.</p>	<p>põhijooni.</p> <p>Tead mõisteid renessanss, maadeavastused, reformatsioon.</p> <p>Tead, kes olid Kolumbus, Leonardo da Vinci ja Martin Luther.</p>	<p>maadeavastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid renessanss, maadeavastused, reformatsioon, protestandid, luteri usk.</p> <p>Tead, kes olid Kolumbus, Leonardo da Vinci ja Martin Luther.</p>	<p>sed, tehnoloogia areng ja reformatsioon. Analüüsid nende omavahelisi põhjustagajärg seoseid.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid renessanss, maadeavastused, reformatsioon, protestandid, luteri usk.</p> <p>Tead, kes olid Kolumbus, Leonardo da Vinci ja Martin Luther ja iseloomustad nende tegevust.</p>
---	---	---	---

Ajalugu 8. kl 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi

Kohustuslik teema / maht	Õpitulemused (kohustuslike teemade kohta) Õpipädevused (õpioskused)	Metoodilised soovitusel (jaotus kolmeks õppemeetodite rühmaks: frontaalne töö-F; koosõppimine-K; iseõppimine – I)	Soovitused lõimingu osas (jaotus kolmeks: üldpädevused (ka valdkonnapädevus) – ÜV; läbivad teemad – L; teised ained – T, kusjuures sulgudes tuuakse teema)	Soovitused hindamise osas (hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ja väärtusi)
Sissejuhatus 1 tund				
Sissejuhatus	Tuletab meelde olukorda keskaja lõpus.	Töö kaardiga	Pädevus Analüüsib oma teadmisi.	Seoste loomise oskus
Uusaegse ühiskonna põhijooned Euroopas 9 tundi				
1. Absolutismi kujunemine 2. Absolutism	1. Saab aru, kuidas kujunes absolutism.	Minu definitsioon; töö skeemiga;	Õppeained 1. Kunstiõpetus: Versailles' loss	Suuline eneseväljendus-oskus, seoste loomine, näidete

<p>Prantsusmaal, Louis XIV 3. Valgustusfilosoofia 4. Inglise kodusõda ja restauratsioon 5. Inglismaa ja Prantsusmaa 18. sajandil 6. Valgustatud absolutism Preisimaa näitel, Friedrich II 7. Kordamine ja teadmiste kontroll</p>	<p>2. Seletab mõistet, oskab iseloomustada absolutistlikku valitsemist. 3. Selgitab valgustuse sisu ning teab, kes oli Voltaire. 4. Nimetab kodusõja pooled, selgitab, miks puhkes kodusõda. 5. Iseloomustab parlamentaarset monarhiat õiguste deklaratsiooni põhjal. 6. Iseloomustab valgustatud absolutismi, toob näiteid Friedrich II tegevuse kohta. 7. Selgitab mõisteid, oskab tuua näiteid ja iseloomulikke tunnuseid, seostada mõistetega isikute tegevust ning anda hinnangut.</p>	<p>absolutismi tunnuste juurde näidete otsimine; töö tekstiga, teineteise õpetamine; õpetaja selgitused, iseloomulike joonte leidmine parlamentaarse monarhia kohta; võrdlus, õpetaja selgitused; küsimuste koostamine ja neile vastamine: mõisted, isikud, valitsemisviiside võrdlus</p>	<p>2. Geograafia: kaardiõpetus 3. Inglise keel: riiklikud sümbolid Pädevus 1. Näeb probleeme ja otsib lahendusi. 2. Teeb koostööd ning arvestab teisi. 3. Analüüsib oma teadmisi. Läbivad teemad Väärtused ja kõlblus; jätkusuutlikkus</p>	<p>toomine; mõistete tundmine, näidete toomine mõistete juurde, isikute ja nende tegevuse tundmine</p>
Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus, 9 tundi				
<p>1. Valitsemine: keskvõim ja aadli omavalitsus 2. Põhjasõda 3. Peeter I, Balti erikord 4. Eesti talurahvas 17. ja 18. sajandil 5. Muutused majanduses ja poliitikas 6. Vaimuelu (religioon, haridus, kirjasõna) 7. Kordamine ja teadmiste kontroll</p>	<p>1. Selgitab, kuidas kehtestati Rootsi võim ja kujunes kaks kubermangu, ning iseloomustab aadli omavalitsust. 2. Teab, mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile. 3. Selgitab Balti erikorra olemust. 4. Teab, mis muutused toimusid Eesti talurahva elus Rootsi ja Vene ajal. 5. Võrdleb majandust ja poliitikat Rootsi ning Vene ajal</p>	<p>Kordamine: Liivi sõja tagajärjed, töö tekstiga; kava koostamine, töö kaardiga; võrdlus sõjaeelse olukorraga, Venemaaga; Venni diagramm, sarnane ja erinev Rootsi ning Vene ajal; iseseisev töö tekstiga, Põltsamaa kui</p>	<p>Õppeained 1. Geograafia: Läänemere maad 2. Eesti keel: talurahvakoolid, nõiaprotsessid, rahvaluule Pädevus 1. Võrdleb erinevate ajastute väärtushinnanguid ning aktsepteerib neid. 2. Teeb koostööd ja arvestab teisi. 3. Analüüsib oma teadmisi. Läbivad teemad 1. Kultuuriline identiteet – omakultuuri väärtustamine</p>	<p>Suuline vastamine küsimustele; kaardi tundmine; arutluse kirjutamine talurahva olukorra teemal</p>

	18. sajandil. 6. Teab, mis muutused toimusid Eesti hariduses ja kultuuris Rootsi ning Vene ajal. 7. Saab aru muutustest, toob näiteid kultuuri arengu kohta ning mõistab selle tähtsust.	manufaktuuritööstuse keskus; võrdlus: Balti erikord, Katariina II reformid	2. Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata	
USA iseseisvumine, 4 tundi				
1. Iseseisvumise eeldused 2. Iseseisvussõda 3. USA riiklik korraldus	1. Kirjeldab kolooniate rajamist Põhja-Ameerikasse. 2. Teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid. 3. Iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust.	Töö tekstiga, küsimuste koostamine; skeemi koostamine, õpetaja jutustus; võrdlus Inglismaaga, esitlus	Õppeained Geograafia: kaardiõpetus Läbiv teema Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata Pädevus Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.	Kirjalik eneseväljendus
Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu, 10 tundi				
1. Prantsuse revolutsiooni põhjused 2. Revolutsiooni algus, vabariik, jakobiinide diktatuur, revolutsiooni lõpp 3. Napoleon Bonaparte, tema reformid, Napoleoni sõjad 4. Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos 5. Viini kongress 6. Kordamine ja teadmiste	1. Iseloomustab olukorda Prantsusmaal revolutsiooni eelõhtul, hindab valgustuse mõju ja III seisuse olukorda. 2. Toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad. 3. Selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide tagajärgi ja mõju. 4. Teab, mis ümberkorraldused majanduses, eluolus ja valitsemises levisid Euroopasse.	Töö tekstiga; rühmatöö, õpilaste esitlused, diskussioon, töö mõistetega, ajajoone koostamine; esitlus; mõistekaart; kontuurkaardi täitmine, kokkuvõtte kirjutamine; küsimuste esitamine, jutustamine (suuline eneseväljendus)	Pädevus 1. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi. 2. Mõistad seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. Läbivad teemad 1. Kultuuriline identiteet – teadlik suhtumine teistesse kultuuridesse 2. Väärtused ja kõlblus – mõtlemise ja argumenteerimis- oskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ning üldistuste tegemine 3. Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata	Suuline eneseväljendus, mõistete tundmine kokkuvõtte kirjutamine; Teeb vahet revolutsioonil ja reformil ning teab, mis ümber-korraldused majanduses, eluolus ja valitsemises levisid Euroopasse.

kontroll	5. Teab Viini kongressiga seotud Euroopa ümberkorraldamise põhimõtteid. 6. Teeb vahet revolutsioonil ja reformil, teab, mis ümberkorraldused majanduses, eluolus ning valitsemises levisid Euroopasse.		4. Kodanikualgatus	
Kultuur 2 tundi				
Barokk, klassitsism	Iseloomustab baroki ja klassitsismi stiilide põhijooni	Esitlus, seosed Eesti ja kodukohaga	Õppeained Kunstiõpetus: baroki ja klassitsismi iseloomulikud jooned, näited Läbivad teemad 1. Kultuuriline identiteet – omakultuuri väärtustamine, teadlik suhtumine teistesse kultuuridesse 2. Väärtused ja kõlblus 3. Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata	Iseloomus-tamine, kunstistiilile iseloomulike näidete toomine, võrdlemine
Industriaal-ühiskonna kujunemine, 4 tundi				
1. Tööstuslik pööre, vabrikutootmine	1. Teab majanduse arengu iseloomulikke tunnuseid ajaloo vältel, oskab iseloomustada muutusi tootmises seoses tööstusliku pöördega, oskab nimetada tähtsamaid tehnikasaavutusi ning toob esile tööstusliku pöörde positiivsed ja negatiivsed tagajärjed/tulemused.	Ajurünnak, töö tekstidega, piltidega, kaardiga, küsimuste ja tabeli koostamine, (võimaluse korral mõnes ettevõttes käimine)	Õppeained 1. Tehnoloogia-õpetus 2. Kirjandus 3. Kunst Pädevus 1. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem	Tekstist arusaamine, küsimuste koostamine, järelduste tegemine, hinnangu andmine

2. Linnastumine, sotsiaalsed olud	2. Iseloomustab tööstusliku pöördega seotud muutusi linnaelus ning toob esile muudatused sotsiaalsetes oludes.	Magnetkaart või mõistekaart	toimunu vahel. Läbivad teemad 1. Tehnoloogia 2. Väärtused ja kõlblus 3. Jätkusuutlik areng	Mõistekaardi koostamine, selle analüüs
3. 19. sajandi poliitilised õpetused	3. Seletab ja kasutab mõisteid <i>liberalism, konservatism, sotsialism.</i>	Empaatiatülesanne või rühmatöö		Loovtöö kirjutamine või koostamine, koostöö tegemine
Rahvuslus ja rahvusriigid, 4 tundi				
1. Rahvusluse tõus Euroopas 2. Rahvusriigi loomine Saksamaa näitel 3. Saksa keisririik 4. Kordamine	1. Iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja põhjusi Euroopas ning teab tulemusi. 2. Kirjeldab Saksa rahvusriigi loomist. 3. Iseloomustab Saksa keisririigi sisepoliitikat, majandust ja välispoliitikat.	Töö kaardiga, jutustamine, kirjeldamine, esitus; töö kaardiga, tabeli koostamine; töö kaardiga ja tekstidega	Õppeained 1. Kunst 2. Kirjandus: elulood, olustikukirjeldus 3. Muusika: rahvushümnid 4. Emakeel: tekstianalüüs, suuline eneseväljendus-oskus Pädevus 1. Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. Läbivad teemad 1. Kultuuriline identiteet 2. Kodanikualgatus	Seoste loomine, järelduste tegemine; tabeli koostamine; teksti analüüs, kontuurkaardi täitmine; arutluse kirjutamine märksõnade alusel
Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul, 10 tundi				

<p>1. Vene impeeriumi äärealade poliitika</p> <p>2. Talurahvaseadused</p> <p>3. Rahvuslik ärkamine: eeldused, liidrid, üritused</p> <p>4. Venestusaeg</p> <p>5. 1905. aasta revolutsiooni tagajärjed</p> <p>6. Kordamine</p>	<p>1. Kirjeldab Vene tsaaririigi poliitikat Balti kubermangudes.</p> <p>2. Iseloomustab talurahva õigusliku seisundi muutumist ja teab talurahvaseaduste tähtsust.</p> <p>3. Teab rahvusliku ärkamisaja eeldusi, iseloomustab liidrite tegevust ning kirjeldab tähtsamaid üritusi.</p> <p>4. Teab venestusaja mõju Eesti elule 19. sajandi lõpus.</p> <p>5. Toob esile 1905. aasta revolutsiooni mõju ja tagajärjed Venemaal ning Eestis.</p>	<p>Töö kaardiga, tekstidega;</p> <p>Ajurünnak.</p> <p>Rühmatöö või referaat, muuseumis käik;</p> <p>küsimuste koostamine</p> <p>Mõistekaardi ja magnetkaardi koostamine, lühireferaadi koostamine</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Kirjandus: teksti analüüs</p> <p>2. Geograafia: Eesti ja Euroopa kaart</p> <p>3. Kunst: olustik</p> <p>4. Emakeel: suuline eneseväljendusoskus</p> <p>5. Muusika: rahvuslik muusika, laulupidu</p> <p>Pädevus</p> <p>Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Ühiskonna jätkusuutlik areng; kodanikualgatus – kampaaniad, seltsiliikumine, kultuuriline identiteet – rahvusliku ärkamisaja üritused</p>	<p>järelduste tegemine; referaadi või rühmatöö koostamine ja esitlus; sündmuste ja protsesside kirjeldamine, analüüsimine ning hinnangu andmine</p>
<p>I maailmasõda</p> <p>13 tundi</p>				
<p>1. Uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas</p> <p>2. Sõja põhjused, käik ja tagajärjed</p> <p>3. Maailmasõja mõju Eestile</p> <p>4. Eesti iseseisvumine</p> <p>5. Kordamine</p>	<p>1. Näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite ning iseloomustab riikide rahvusvahelist positsiooni ja suhteid.</p> <p>2. Teab Esimese maailmasõja põhjusi, käiku ja tagajärgi.</p> <p>3. Teab Eesti iseseisvumise protsessi ja kirjeldab sündmusi.</p>	<p>Töö kaardiga, jutustus; töö kaardiga, tabeli koostamine; rühmatöö (ajalehe koostamine), esitlus.</p> <p>Ajaloolise filmi vaatamine „Häid jõule“</p>	<p>Õppeained:</p> <p>1. Geograafia: Euroopa ja maailma kaart</p> <p>2. Kirjandus: olustik, ilukirjandus, biograafiline inimene sõjas valikute ees</p> <p>3. Loodusteadused: teaduse ja tehnika areng</p> <p>4. Kunstiõpetus: realism, impressionism</p> <p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab ühiskonnas kehtivaid</p>	<p>Jutustamine, kontuurkaardi täitmine; tabeli põhjal arutluse kirjutamine</p> <p>Filmi analüüs</p> <p>Rühmatöö koostamine ja esitlus</p>

			norme ja väärtusi. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. 3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid seisukohti. Läbivad teemad 1. Tehnoloogia 2. Väärtused ja kõlblus	
Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul, 4 tundi				
	Teab ning iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse tähtsamaid kultuurisaavutusi	Esitus, seosed Eesti ja kodukohaga	Õppeained Kunstiõpetus: 19. sajandi ja 20. sajandi alguse kunsti iseloomulikud jooned, näited Läbivad teemad 1. Kultuuriline identiteet – omakultuuri väärtustamine, teadlik suhtumine teistesse kultuuridesse 2. Väärtused ja kõlblus 3. Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata	Iseloomus-tamine, kunstistiilile iseloomulike näidete toomine, võrdlemine

Õpitulemused 8. kl

Õpitulemused	Algtase	Kesktaase	Kõrgtase
<i>„Vana kord“ Euroopas</i>			
Iseloomustad valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism.	Tead, milline oli valitsemiskorraldus uusajal.	Iseloomustad valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism.	Iseloomustad valitsemiskorralduse muutusi uusajal. Kasutad kontekstis mõisteid: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism.

<p>Tead, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Vestfaali rahu tulemusena, ning näitad neid muudatusi kaardil.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid valgustus, reform, revolutsioon, restauratsioon, absolutism, parlamentarism.</p> <p>Iseloomustad baroki ja klassitsismi põhijooni.</p> <p>Tead, kes olid järgmised isikud ja iseloomustad nende tegevust: Louis XIV, Peeter I, Voltaire.</p>	<p>Tead, millal sõlmiti Vestfaali rahu.</p> <p>Oskad seletada mõisteid valgustus, reform, revolutsioon, restauratsioon, absolutism, parlamentarism.</p> <p>Oskad seletada mõisteid barokk ja klassitsism.</p> <p>Tead, kes olid järgmised isikud: Louis XIV, Peeter I, Voltaire.</p>	<p>Tead, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Vestfaali rahu tulemusena, ning näitad neid muudatusi kaardil.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid valgustus, reform, revolutsioon, restauratsioon, absolutism, parlamentarism.</p> <p>Iseloomustad baroki ja klassitsismi põhijooni.</p> <p>Tead, kes olid järgmised isikud ja iseloomustad nende tegevust: Louis XIV, Peeter I, Voltaire.</p>	<p>Võrdled muutusi Euroopa poliitilisel kaardil Vestfaali rahu tulemusena, näitad neid kaardil. Analüüsid nende sündmuste mõju Euroopa arengule.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid valgustus, reform, revolutsioon, restauratsioon, absolutism, parlamentarism.</p> <p>Seostad neid mõisteid Euroopa ja Eesti ajalooga.</p> <p>Võrdled baroki ja klassitsismi põhijooni. Analüüsid nende mõju Eesti arhitektuuriajaloole.</p> <p>Tead, kes olid järgmised isikud: Louis XIV, Peeter I, Voltaire. Analüüsid nende tegevuse mõju Euroopa ja Eesti ajaloole.</p>
<i>Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus</i>			
<p>Tead, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile.</p>	<p>Tead, mis toimus Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris. Tead, millal toimus Põhjasõda.</p>	<p>Tead, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile.</p>	<p>Võrdled muutusi Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning analüüsid, milline oli muutuste mõju Eesti ajaloole. Tead, mis olid Põhjasõja põhjused ja tagajärjed Eestile.</p>
<i>Suured revolutsioonid. Vabadus, võrdsus, vendlus.</i>			
<p>Tead, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid ja iseloomustad Ameerika Ühendriikide riigikorraldust.</p> <p>Selgitad Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide</p>	<p>Tead, millal tekkisid Ameerika Ühendriigid.</p> <p>Tead, millal toimus Prantsuse revolutsioon ning kes oli</p>	<p>Tead, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid ja iseloomustad Ameerika Ühendriikide riigikorraldust.</p> <p>Selgitad Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide</p>	<p>Tead, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, iseloomustad USA riigikorraldust, analüüsid USA tekkimise põhjuseid ja tagajärgi.</p> <p>Selgitad Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide</p>

<p>põhjusi, tagajärgi ja mõju. Tead, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Viini kongressi tulemusena, ning näitad neid muudatusi kaardil.</p> <p>Tood esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saad aru, mille poolest need erinevad.</p> <p>Tead, kes oli Napoleon ja iseloomustad tema tegevust.</p>	<p>Napoleon. Tead, millal toimus Viini kongress.</p> <p>Oskad seletada mõisteid – reform ja revolutsioon.</p> <p>Tead, kes oli Napoleon.</p>	<p>põhjusi, tagajärgi ja mõju. Tead, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Viini kongressi tulemusena, ning näitad neid muudatusi kaardil.</p> <p>Tood esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saad aru, mille poolest need erinevad.</p> <p>Tead, kes oli Napoleon ja iseloomustad tema tegevust.</p>	<p>põhjusi, tagajärgi ja mõju Euroopa ja Eesti ajaloole. Võrdled muutusi Euroopa poliitilisel kaardil Viini kongressi tulemusena, näitad neid muudatusi kaardil. Analüüsid nende sündmuste mõju Euroopa arengule.</p> <p>Analüüsid ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel, saad aru, mille poolest need ning millised on nende tagajärjed.</p> <p>Tead, kes oli Napoleon ja iseloomustad tema tegevust. Analüüsid tema tegevusemõju Euroopale.</p>
<i>Liberalism ja rahvuslik liikumine Euroopas</i>			
<p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid rahvusriik, rahvuslik liikumine, liberalism, konservatism, sotsialism.</p>	<p>Seletad mõisteid rahvusriik, rahvuslik liikumine, liberalism, konservatism, sotsialism.</p>	<p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid rahvusriik, rahvuslik liikumine, liberalism, konservatism, sotsialism.</p>	<p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid rahvusriik, rahvuslik liikumine, liberalism, konservatism, sotsialism. Tood mõistete kohta näiteid Euroopa ajaloost. Seletad nähtuste kujunemise põhjuseid.</p>
<i>Industriaalühiskonna kujunemine</i>			
<p>Iseloomustad 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid monopol, linnastumine.</p>	<p>Tead 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid monopol, linnastumine.</p>	<p>Iseloomustad 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid monopol, linnastumine.</p>	<p>Võrdled 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi. Analüüsid nende mõju Euroopa ja Eesti ajaloole.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid monopol, linnastumine.</p>

			<p>Tood mõistete kohta näiteid. Seletad nähtuste kujunemise põhjuseid.</p>
<i>Eesti XIX sajandil</i>			
<p>Iseloomustad rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid rahvuslik liikumine, venestamine.</p>	<p>Tead, milles seisnes rahvuslik liikumine.</p> <p>Seletad mõisteid rahvuslik liikumine, venestamine.</p>	<p>Iseloomustad rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid rahvuslik liikumine, venestamine.</p>	<p>Võrdled rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas. Analüüsid rahvusliku liikumise eeldusi, põhjusi ja tagajärgi. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid rahvuslik liikumine, venestamine. Tood mõistete kohta näiteid.</p>
<i>Esimene maailmasõda ja Eesti iseseisvumine</i>			
<p>Tead Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Näitad kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite.</p>	<p>Tead, millal toimus Esimene maailmasõda.</p> <p>Tead, millised riikide liidud osalesid Esimeses maailmasõjas.</p>	<p>Tead Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Näitad kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite.</p>	<p>Tead Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi. Analüüsid Esimese maailmasõja mõju Euroopa ja Eesti ajaloole. Oskad seletada riikide liitude kujunemise põhjusi enne Esimest maailmasõda. Oskad näidata riike kaardil.</p>
<p>Selgitad Eesti iseseisvumist.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid autonoomia, Antant ja Kolmikliit.</p>	<p>Tead, millal Eesti iseseisvus.</p> <p>Seletad mõisteid autonoomia Antant ja Kolmikliit.</p>	<p>Selgitad Eesti iseseisvumist.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid autonoomia Antant ja Kolmikliit.</p>	<p>Analüüsid Eesti iseseisvumise eeldusi, põhjuseid ja tagajärgi. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid autonoomia Antant ja Kolmikliit. Tood mõistete kohta näiteid.</p>

Ajalugu 9. klass, 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi

Kohustuslik teema / maht	Õpitulemused (kohustuslike teemade kohta) Õpipädevused (õpioskused)	Metoodilised soovitusel (jaotus kolmeks õppemeetodite rühmaks: frontaalne töö-F; koosõppimine-K; iseõppimine – I)	Soovitused lõimingu osas (jaotus kolmeks: üldpädevused (ka valdkonnapädevus) – ÜV; läbivad teemad – L; teised ained – T, kusjuures sulgudes tuuakse teema)	Soovitused hindamise osas (hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ja väärtusi)
Maailm kahe maailmasõja vahel 1919–1939, 25 tundi				
<i>Rahvusvaheline olukord Esimese maailmasõja järel 3 tundi</i> 1. Pariisi rahukonverents 2. Poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda 3. Rahvasteliidu tegevus ja mõju 4. Sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas.	1. Näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud territoriaalseid muutusi (Versailles' süsteem). 2. Nimetab rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastatel.	Töö ajalookaardiga, tekstidega, allikmaterjaliga; seoste ja erinevuste leidmine eelmise ajalooperioodiga, töö ajajoonega, küsimuste koostamine, arutlus ja hinnangu andmine Esimese maailmasõja järgsele ühiskonnale	Pädevused 1. Mõistab sõjajärgse inimese eluviisi ja väärtushinnanguid. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus Õppeained Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart	Vastuste leidmine õppeteksti abil; jutukese koostamine õppeteksti või allika põhjal; mõistete seletamine ja kasutamine; kontrollimiseks avatud ja etteantud vastusega ülesanded, kaart, allikateksti analüüs, küsimused
<i>Maailmamajandus 2 tundi</i> Ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed	1. Mõistab majanduskriisi puhkemise põhjuseid ja tagajärge.	Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutlus (küsimuste või märksõnade alusel) majanduskriisi üle	Pädevused Näeb probleeme, analüüsib põhjusi ja tagajärge. Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon Õppeained Kirjandus: kirjeldused majanduskriisist	Töölehe täitmine, arutelu, uute mõistete tundmine

<p><i>Demokraatia ja diktatuurid 1920.–1930. aastail 8 tundi</i></p> <p>1. Demokraatia ja diktatuuri põhijooned 2. Demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel 3. Autoritarism Itaalia näitel 4. Totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel</p>	<p>1. Iseloomustab demokraatlikku ühiskonda. 2. Iseloomustab diktatuurset ühiskonda. 3. Võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda.</p>	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); töö mõistetega; mõistekaart; kaardi analüüs; seoste ja erinevuste leidmine eelmise ajalooperioodiga; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutus (küsimuste või märksõnade alusel) ning hinnangu andmine demokraatlikule ja diktatuuriühiskonnale; rühmatöö; infootsing.</p>	<p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi. 2. Analüüsib põhjusi ja tagajärge. 3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad Ühiskonna jätku-suutlikkus Õppeained Kirjandus, muusika ja kunst: sõdadevaheline olustik</p>	<p>Diktatuuri ja demokraatia võrdlus, arutluse kirjutamine „Miks asendus demokraatia diktatuuriga 1920. aastate Euroopas“, rühmatöö esitlus</p>
<p><i>Eesti Vabariik 8 tundi</i></p> <p>1. Vabadussõda 2. Asutav Kogu: maareform ja põhiseadus 3. Demokraatliku parlamentarismi aastad 4. Vaikiv ajastu 5. Majandus 6. Kultuur ja eluolu 7. Välispoliitika</p>	<p>1. Iseloomustab Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastatel ja vaikival ajastul. 2. Võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastatel ja vaikival ajastul. 3. Iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi.</p>	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); mõistekaart; kaardi analüüs, kontuurkaardi täitmine; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutus (küsimuste või märksõnade alusel) Eesti Vabariigi iseseisvumisest; rühmatöö; infootsing, referaadi koostamine ja esitlemine; muuseumis käik</p>	<p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab sõjaaegse ja sõjajärgse inimese eluviisi ning väärtushinnanguid. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad Ühiskonna jätku-suutlikkus Õppeained kirjandus ja kunst: eestiaegne elu</p>	<p>Töö kaardiga, töölehe täitmine, kontuurkaardi täitmine, kontrolltöö, Referaadi koostamine ja esitlemine, rühmatöö esitlus. Õpimapi hindamine.</p>
<p><i>Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel 4 tundi</i></p>	<p>Iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu maailmas ning nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid</p>	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid); kirjeldamine;</p>	<p>Pädevused</p> <p>1. Võrdleb erinevate ajastute väärtushinnanguid, oskab neid</p>	<p>Rühmatöö esitlus, arutluse hindamine, Referaadi koostamine ja esitlemine.</p>

<p>1. Uued kultuurinähtused 2. Teadus 3. Tehnika areng: aatomiuuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film 4. Uued propagandavahendid</p>	<p>kultuurisaavutusi.</p>	<p>seoste ja erinevuste leidmine eelmise ajalooperioodiga; arutlus (küsimuste või märksõnade alusel); rühmatöö; infootsing, referaadi koostamine ja esitlemine; muuseumis käik</p>	<p>aktsepteerida ning mõista tehnoloogiliste komponentide osa ühiskonna arengus. 2. Digipädevus - infootsing Läbivad teemad Tervislik eluviis, tehnoloogia ja innovatsioon Õppeained 1. Reaalained ja loodusained: muutused igapäevaelus 2. Kirjandus, muusika, kunst: olustik</p>	
Teine maailmasõda 1939–1945 10 tundi				
<p><i>Rahvusvaheline olukord</i> <i>2 tundi</i> Lääneriikide järeleandmised Saksamaale. München. MRP</p>	<p>Iseloomustab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi.</p>	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); kaardi analüüs, kontuurkaardi täitmine; seoste leidmine eelmise ajalooperioodiga; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutlus (küsimuste või märksõnade alusel) ja hinnangu andmine sõjaeelsele ühiskonnale; rühmatöö; infootsing, referaadi koostamine ja esitlemine</p>	<p>Pädevused 1. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. 2. Digipädevus - infootsing Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus Õppeained Geograafia: Euroopa poliitiline kaart</p>	<p>Töölehe täitmine ja hindamine, Küsimuste koostamise hindamine, arutluse kirjutamine, Referaadi koostamine ja esitlemine.</p>

<p><i>Sõjategevuse üldiseloostus 4 tundi</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sõja algus ja lõpp 2. Sõdivad pooled, rinded 3. Holokaust 4. ÜRO asutamine 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda. 2. Näitab kaardil muudatusi Teise maailmasõja järel. 3. Toob esile Teise maailmasõja tulemused ja tagajärjed. 4. Teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon. 5. Näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja-Aafrikas. 	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); kaardi analüüs, kontuurkaardi täitmine; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutlus (küsimuste või märksõnade alusel) ja hinnangu andmine sõjaaja ühiskonnale; rühmatöö; infootsing, propagandaplakati koostamine ja esitlemine; muuseumis käik</p>	<p>Pädevused</p> <p>Mõistab sõjaaegse inimese eluviisi ja väärtushinnanguid.</p> <p>Digipädevus – infootsing ja plakati koostamine arvutil.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Ühiskonna jätkusuutlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>Õppeained</p> <p>Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart</p>	<p>Allikaanalüüsi hindamine, arutluse hindamine, plakati esitlemine</p>
<p><i>Eesti Teise maailmasõja ajal 4 tundi</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baaside ajastu 2. Iseseisvuse kaotamine 3. Juuniküüditamine 4. Sõjategevus Eesti territooriumil 5. Nõukogude ja Saksa okupatsioon 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos. 2. Iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist. 	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); kirjeldamine; töö mõistetega; mõistekaart; kaardi analüüs, kontuurkaardi täitmine; seoste ja erinevuste leidmine eelmise ajalooperioodiga; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutlus (küsimuste või märksõnade alusel) ja hinnangu andmine Eesti sõjaaegsele olukorrale; rühmatöö; infootsing, referaadi koostamine ja esitlemine; muuseumis käik.</p>	<p>Pädevused</p> <p>Peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest ning analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Ühiskonna jätkusuutlikkus</p> <p>Õppeained</p> <p>Kirjandus: elulood</p>	<p>Rühmatöö hindamine, allikaanalüüsi hindamine, referaadi koostamine ja esitlemine. Töölehtede hindamine, õpimapi hindamine, Filmianalüüs</p>

		Ajaloolise filmi „Sinimäed“ vaatamine ja analüüs		
Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000 35 tundi				
<p><i>Külm sõda 4 tundi</i></p> <p>1. Külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid, kahepooluselise maailma kujunemine: Trumani doktriin, Marshalli plaan, Berliini blokaad ja Saksamaa lõhestamine</p> <p>2. Kriisid ja sõjad: Kuuba kriis, Berliini müür, Vietnami sõda</p>	<p>1. Iseloomustab külma sõja kujunemist ja olemust, toob esile selle avaldumise valdkonnad ning vormid.</p> <p>2. Näitab kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid.</p>	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); kirjeldamine; töö mõistetega; mõistekaart; kaardi analüüs, kontuurkaardi täitmine;</p> <p>töö ajajoonega; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutlus (küsimuste või märksõnade alusel) külma sõja üle; rühmatöö; infootsing, referaadi koostamine ja esitlemine</p>	<p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab erinevate keskkondade reegleid.</p> <p>2. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Jätkusuutlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>Õppeained</p> <p>1. Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart</p> <p>2. Kirjandus: inimene sõjas, valikute ees</p>	<p>Töölehtede hindamine, õpimapi hindamine, Töö kontuurkaardiga. Arutluse hindamine, referaadi esitlemine ja koostamine.</p>

<p><i>Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel 4 tundi</i></p> <p>1. USA ühiskond: sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika</p> <p>2. Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng. Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted</p>	<p>Iseloomustab tööstusriikide arengut USA ja SLV näitel.</p>	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); kirjeldamine; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutus (küsimuste või märksõnade alusel) ja hinnangu andmine Lääne ühiskonna arengule; rühmatöö; infootsing, referaadi koostamine ja esitlemine</p>	<p>Pädevused</p> <p>Näeb probleeme ning analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Õppeained</p> <p>Kirjandus, muusika, kunst: elulaad</p>	<p>Allikaanalüüs, töölehetede hindamine, rühmatöö hindamine</p>
<p><i>Kommunistlikud riigid 6 tundi</i></p> <p>1. Kommunistliku süsteemi teke</p> <p>2. NSV Liit: stalinism, sula, stagnatsioon</p>	<p>Iseloomustab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel.</p>	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); töö mõistetega; mõistekaart; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutus (küsimuste või märksõnade alusel) ja hinnangu andmine kommunistliku süsteemi arengule; rühmatöö; infootsing, referaadi koostamine ja esitlemine; muuseumis käik</p>	<p>Pädevused</p> <p>Näeb probleeme, analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Ühiskonna jätkusuutlikkus</p> <p>Õppeained</p> <p>Kirjandus, muusika, kunst: elulaad</p>	<p>Töölehetede hindamine, arutluse hindamine, küsimustiku hindamine. Referaadi koostamise ja esitlemise hindamine.</p>
<p><i>Eesti Nõukogude okupatsiooni all 6 tundi</i></p> <p>1. Piiride muutumine</p> <p>2. Repressioonid</p> <p>3. Kollektiviseerimine</p>	<p>Iseloomustab Eesti arengut NSV Liidu koosseisus.</p>	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); kirjeldamine; seoste ja erinevuste leidmine eelmise ajalooperioodiga; võrdlemine, analüüs, põhjuse-</p>	<p>Pädevused</p> <p>1. Väärtustab ühiskonnas toimunut.</p> <p>2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad</p>	<p>Allikaanalüüs, rühmatöö hindamine, referaadi koostamise ja esitluse hindamine, suuline eneseväljendus.</p>

<p>4. Industrialiseerimine 5. Poliitiline juhtimine 6. Kultuur ja eluolu</p>		<p>tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutlus (küsimuste või märksõnade alusel) ja hinnangu andmine ENSV ühiskonna arengule; rühmatöö; infootsing, referaadi koostamine ja esitlemine; muuseumis käik</p>	<p>Ühiskonna jätkusuutlikkus Õppeained Kirjandus, muusika, kunst: elulaad</p>	
<p><i>Kommunistliku süsteemi lagunemine 4 tundi</i> 1. Perestroika ja glasnost 2. M. Gorbatšov 3. B. Jeltsin 4. Saksamaa ühinemine</p>	<p>Toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed.</p>	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); töö mõistetega; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutlus (küsimuste või märksõnade alusel) kommunistliku süsteemi lagunemise põhjustest; rühmatöö; infootsing, referaadi koostamine ja esitlemine</p>	<p>Pädevused 1. Näeb probleeme ning analüüsib põhjusi ja tagajärge. 2. Väärtustab ühiskonnas toimunut. 3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus Õppeained Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart</p>	<p>Töö kaardiga, töölehe täitmine, kontuurkaardi täitmine, kontrolltöö, Referaadi koostamine ja esitlemine, rühmatöö esitus.</p>
<p><i>Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine 5 tundi</i> 1. Laulev revolutsioon 2. Balti kett 3. Põhiseadusliku korra taastamine</p>	<p>Analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut.</p>	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); kirjeldamine; töö mõistetega; mõistekaart; ristsõna töö ajajoonega; seoste ja erinevuste leidmine eelmise ajalooperioodiga; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutlus</p>	<p>Pädevused 1. Näeb probleeme ning analüüsib nende põhjusi ja tagajärge. 2. Väärtustab ühiskonnas toimunut. 3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus Õppeained</p>	<p>Filmi analüüsi hindamine, õpimapi hindamine, küsimustiku koostamine, ristsõna ja mõistekaardi hindamine, kontrolltöö hindamine.</p>

		(küsimuste või märksõnade alusel) Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamisest; rühmatöö; Ajaloolise filmi „Laulev revolutsioon“ vaatamine ja analüüs, muuseumis käik	Kirjandus, muusika: elulood, ühislaulud	
<i>Maailm 1990. aastatest alates 2 tundi</i> 1. Üldülevaade 2. Euroopa Liidu laienemine 3. NATO laienemine 4. Uued vastasseisud	Näitab kaardil muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastatel.	Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); kaardi analüüs, kontuurkaardi täitmine; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutlus (küsimuste või märksõnade alusel) nüüdisühiskonna probleemide põhjustest; rühmatöö; infootsing, referaadi koostamine ja esitlemine	Pädevused 1. Teeb koostööd ning peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest. 2. Oskab võrrelda erinevate ajastute väärtushinnanguid, aktseptib neid ning mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus, tervislik eluviis, tehnoloogia ja innovatsioon	Allikaanalüüs, kontuurkaardi hindamine, rühmatöö ja referaadi hindamine
<i>Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel 4 tundi</i> 1. Teaduse ja tehnika areng: aatomiuringud, infotehnoloogia 2. Massikultuur 3. Naine ja ühiskondlik elu 4. Muutused mentaliteedis	Iseloomustab kultuuri ja eluolu 20. sajandi II poolel.	Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid); seoste ja erinevuste leidmine eelmise ajalooperioodiga; võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine; küsimuste koostamine; arutlus (küsimuste või märksõnade alusel) kultuurimuutustest.	Pädevused 1. Mõistab tehnoloogiliste komponentide osa ühiskonna arengus ning oskab rakendada teavet õppetöös. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus, tervislik eluviis, tehnoloogia ja innovatsioon	Allikaanalüüs, töölehtede hindamine, küsimustiku hindamine, suuline eneseväljendus, kontrolltöö hindamine

			Õppeained 1. Reaalained ja loodusained: muutused igapäevaelus 2. Kirjandus, kunst, muusika: eluolu	
--	--	--	--	--

Õpitulemused 9. kl

Õpitulemused	Algtase	Kesktaase	Kõrgtaase
<i>Maailm kahe maailmasõja vahel</i>			
Näitad kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi (Versailles´ süsteem). Tood esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail. Iseloomustad ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda. Iseloomustad kultuuri arengut ja eluolu maailmas, nimetad uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles´ süsteem, parlamentarism.	Tead, millised muutused toimusid Esimese maailmasõja järel. Tead, olulisemaid rahvusvahelisi sündmusi 1930. aastail. Eristad demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda. Tunned kultuuri arengut ja eluolu maailmas. Seletad mõisteid: demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles´ süsteem, parlamentarism.	Näitad kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi (Versailles´ süsteem). Tood esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail. Iseloomustad ning võrdled demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda. Iseloomustad kultuuri arengut ja eluolu maailmas, nimetad uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles´ süsteem, parlamentarism.	Näitad kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi (Versailles´ süsteem) ja analüüsid nende mõju Euroopa arengule. Tood esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail ja analüüsid nende tagajärgi Euroopa arengule. Iseloomustad ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda ning analüüsid nende tekkimise põhjuseid. Iseloomustad ja võrdled kultuuri arengut ja eluolu maailmas, nimetad uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi. Seletad, analüüsid ja kasutad kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, kommunism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles´ süsteem,

Tead, kes olid järgmised isikud ja iseloomustad nende tegevust: Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt.	Tead, kes olid järgmised isikud ja iseloomustad nende tegevust: Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt.	Tead, kes olid järgmised isikud ja iseloomustad nende tegevust: Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt.	parlamentarism. Tead, kes olid järgmised isikud ja iseloomustad nende tegevust ning tähtsust Euroopa ajaloos: J. Stalin, B. Mussolini, A. Hitler, Franklin Delano Roosevelt.
<i>Eesti Vabariik 1918 - 1940</i>			
Iseloomustad ning võrdled Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul. Iseloomustad kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis, nimetad uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, repressioon, Rahvaste Liit, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu. Teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustad nende tegevust: Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson.	Tead Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul. Tunned kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis. Seletad mõisteid: demokraatia, diktatuur, autoritarism, repressioon, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu. Tead, kes olid järgmised isikud: Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson.	Iseloomustad ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul. Iseloomustad kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis, nimetad uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, repressioon, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu. Tead, kes olid järgmised isikud ja iseloomustad nende tegevust: Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson.	Iseloomustad ning võrdled Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul, tunnend vaikiva ajastu tekke põhjuseid. Iseloomustad ja võrdled kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis, nimetad uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi. Seletad, analüüsid ja kasutad kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, repressioon, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu. Tead, kes olid järgmised isikud ja iseloomustad nende tegevust ning tähtsust Euroopa ajaloos: Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson.
<i>II maailmasõda</i>			
Näitad kaardil II maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja - Aafrikas ning muudatusi II maailmasõja järel.	Näitad kaardil II maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja - Aafrikas.	Näitad kaardil II maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja - Aafrikas ning muudatusi II maailmasõja järel.	Näitad kaardil II maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja - Aafrikas ning muudatusi II maailmasõja järel. Analüüsid muudatuste põhjuseid ja tagajärgi.

<p>Iseloomustad, milline oli rahvusvaheline olukord II maailmasõja eel, ja tood esile II maailmasõja puhkemise põhjusi. Selgitad MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos.</p> <p>Iseloomustad Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist.</p> <p>Tead, millal algas ja lõppes II maailmasõda, tood esile II maailmasõja tulemused ning tagajärjed.</p> <p>Tead, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, Atlandi Harta, ÜRO.</p>	<p>Tead, milline oli rahvusvaheline olukord II maailmasõja eel.</p> <p>Tead, mida kujutasid endast MRP ja baaside lepingu.</p> <p>Tead, millal kaotas Eesti Vabariik iseseisvuse.</p> <p>Tead, millal algas ja lõppes II maailmasõda.</p> <p>Tead, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis Saksamaa vastu.</p> <p>Seletad mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, Atlandi Harta, ÜRO.</p>	<p>Iseloomustad, milline oli rahvusvaheline olukord II maailmasõja eel, ja tood esile II maailmasõja puhkemise põhjusi. Selgitad MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos.</p> <p>Iseloomustad Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist.</p> <p>Tead, millal algas ja lõppes II maailmasõda, tood esile II maailmasõja tulemused ning tagajärjed.</p> <p>Tead, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon.</p> <p>Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, Atlandi Harta, ÜRO.</p>	<p>Iseloomustad ning analüüsid, milline oli rahvusvaheline olukord II maailmasõja eel, ja tood esile II maailmasõja puhkemise põhjusi. Selgitad MRP ja baaside lepingu sõlmimise põhjuseid ning tähtsust Eesti ajaloos.</p> <p>Iseloomustad Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist, analüüsid selle põhjuseid ja tagajärgi. Tead, millal algas ja lõppes II maailmasõda, analüüsid II maailmasõja tulemusi ja tagajärgi ning mõju Euroopa arengule. Tead, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon ning mis olid koalitsiooni tekkimise põhjused. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, Atlandi Harta, ÜRO, analüüsib nende mõju ajaloos.</p>
<i>Rahvusvahelised suhted peale II maailmasõda</i>			
<p>Iseloomustad külma sõja kujunemist ja olemust, tood esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid. Näitad kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid ja muutusi maailma poliitilisel</p>	<p>Iseloomustad külma sõja kujunemist ja olemust. Näitad kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid.</p>	<p>Iseloomustad külma sõja kujunemist ja olemust, tood esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid. Näitad kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid ja muutusi maailma poliitilisel</p>	<p>Iseloomustad külma sõja kujunemist ja olemust, tood esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid ning mõju Euroopa arengule. Näitad kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid ja muutusi maailma poliitilisel</p>

kaardil 1990. aastail. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid külüm sõda ja kriisikolle.	Seletad mõisteid külüm sõda ja kriisikolle.	kaardil 1990. aastail. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid külüm sõda ja kriisikolle.	kaardil 1990. aastail, analüüsid nende põhjuseid ja tagajärgi. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid külüm sõda ja kriisikolle.
<i>Arenenud tööstusriigid</i>			
Iseloomustad tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel.	Iseloomustad tööstusriikide arengut.	Iseloomustad tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel.	Iseloomustad tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel, analüüsid arengu põhjuseid.
<i>Kommunistlikud riigid</i>			
Iseloomustad kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus. Tood esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, perestroika ja glasnost. Tead, kes olid järgmised isikud, ja iseloomustad nende tegevust: Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin.	Iseloomustad kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel. Tead, millal varises kommunistlik süsteem kokku. Seletad mõisteid kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, perestroika ja glasnost. Tead, kes olid järgmised isikud: Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin.	Iseloomustad kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus. Tood esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, perestroika ja glasnost. Tead, kes olid järgmised isikud, ja iseloomustad nende tegevust: Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin.	Iseloomustad kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus, analüüsid kommunistliku ajastu mõju Eesti arengule. Tood esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed ning mõju Euroopa arengule. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, perestroika ja glasnost. Tead, kes olid järgmised isikud, ja iseloomustad nende tegevust ja tähtsust: Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin.
<i>Eesti Vabariigi taasiseseisvumine</i>			
Analüüsid Eesti iseseisvumise taastamist ja Eesti Vabariigi arengut	Tead, millal taastati Eesti iseseisvus.	Analüüsid Eesti iseseisvumise taastamist ja Eesti Vabariigi arengut.	Analüüsid Eesti iseseisvumise taastamist ja Eesti Vabariigi arengut, võrdled seda

Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon. Tead, kes olid järgmised isikud, ja iseloomustad nende tegevust: Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar, Mart Laar.	Seletad mõisteid Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon. Tead, kes olid järgmised isikud: Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar, Mart Laar.	Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon. Tead, kes olid järgmised isikud, ja iseloomustad nende tegevust: Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar, Mart Laar.	sündmustega Ida – Euroopas. Seletad ja kasutad kontekstis mõisteid Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon, analüüsid nende mõju Euroopa ajaloole. Tead, kes olid järgmised isikud, ja iseloomustad nende tegevust ja tähtsust: Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar, Mart Laar.
<i>Kultuur XX sajandi II poolel</i>			
Iseloomustad kultuuri ja eluolu 20. sajandil.	Iseloomustad kultuuri 20. sajandil.	Iseloomustad kultuuri ja eluolu 20. sajandil.	Iseloomustad kultuuri ja eluolu 20. sajandil, võrdled erinevaid aastakümneid.